

Jeoloji Mühendisliğinde İşsizlik ve İstihdam Sorunu

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu

İstihdam ve işsizlik kavramları, ekonomik sosyal siyasal bir sorun olup tek başına bu olgulardan soyutlanmış olarak ele alınamaz. Klasik anlamda işsizlik emek gücü düzeyi ile istihdam arasındaki farktır. İstihdam dilimizde eleman, mühendis, işçi, memur vb. için “çalıştırma” deyimini ile de ifade edilmektedir. İstihdam terimi ülke kaynaklarının tam anlamıyla üretim alanına sokulmadığı anlamını da taşımaktadır.

İşsizlik kapitalist sistemin zorunlu bir ürünüdür. Genel olarak emekçi kitleleri işsizliğe zorlayan aynı nedenler işgücü pazarıyla bütünleştirdikleri ölçüde mimarları ve mühendisleri de “yedek sanayi ordusu” içinde yer almaya zorlayan esas nedenlerdir.

Ülkemizde egemen hale gelen neoliberal sosyoekonomik politikalar sonucu, temel görevi teknoloji üretmek olan mühendis ve mimarları gelişmiş ülkelere göre daha olumsuz bir konuma sokmuştur. Ayrıca planlamadan bütünüyle yoksun eğitim sistemi üretim ekonomisi yerine rant ekonomisinin uygulanması mesleki bilgi ve becerilerin gerekli olduğu kamusal alanların hızla daraltılması gibi etkenlerde bu meslek grubunun çalışma koşullarını olumsuz yönde etkilemiştir ve etkilemektedir.

İşsizliğin geçişi bir sorun olduğu siyasi iktidarlarca sıkça dile getirilmesine ve “ülkenin ekonomik sıkıntılarının aşılmasıyla giderileceği” yönündeki söyleme karşın işsizliğin sistemin ürettiği kalıcı bir sorun olma gerçeği vardır. Türkiye’de nüfusun son yıllarda (her ne kadar %2’nin altına düşmüşse de) oldukça yüksek bir hızla artması ve buna bağlı olarak kırdan kente hızlı bir göç olgusunun yaşanması ekonominin yeterince güçlü olmadığı ülkemizde, bu sorunu daha da ağırlaştırmaktadır.

Diğer yandan, teknolojik gelişimin iş süreçleri ve işgücü üzerinde bir çok yönden etkileri söz konusudur. Bu etkilerden birisi de işgücünün

niteliği üzerinedir. Bazı işler için yeni nitelikli işgücüne talep artarken birçok işgücü türünün niteliksizleşmesine yol açmaktadır. Bunun sonucu olarak piyasa ilişkisi içerisinde istihdam olanağı işgücünün sürekli niteliğinin yükseltilmesi koşullarına bağlı olarak şekillenmektedir. Bu durum işgücü arasındaki rekabetin giderek artan oranda nitelikli işgücü rekabetine dönüşmesine neden olmaktadır. Mühendislik alanında da daha iyi eğitim, özel bilgi ve beceri, farklı dilleri kullanabilme, bilgisayarın yaygın kullanımı vb. konularda donanımlı olma düzeyi rekabet edebilme kapasitesini artırmaktadır. Ancak ister nitelikli, ister niteliksiz iş gücü olsun teknolojik gelişmenin istihdamı daraltıcı etkisiyle toplam işgücü içinde açığa çıkan işgücü sayısı giderek artmaktadır. Genel olarak tüm ülkelerde piyasa koşullarına teslim edilmiş iş gücü için işsizlik olgusu günümüzün en önemli sorunlarından birisidir. Geçtiğimiz yıl Fransa’da başlayan ardından Portekiz, Belçika ve Almanya’ya sıçrayan görünürde göçmen vatandaş sorunu gibi görünen olayların arkasında ekonomik yapıdan dışlanmışlık ve işsizlik olduğu görülmektedir.

Yukarıda özetlenen genel çerçevede Jeoloji Mühendisliğindeki işsizlik olgusuna baktığımızda birçok sorun alanının öne çıktığı görülmektedir. Bunlardan ilki plansız eğitim sürecidir. Bugün 28 Bölüm Başkanlığında birbirinden farklı akademik ve fiziki mekan koşullarında Jeoloji Mühendisliği eğitimi sürdürülmektedir. Jeoloji Mühendisliği anlamında 1960’larda başlayan eğitim öğretim 1990’larda kazandığı artışla bölüm başkanlığı sayısı 28’e, her yıl bölüme giriş yapan öğrenci sayısı 1400’e ulaşmıştır. Değişik üniversitelerin programları, laboratuvar olanakları, öğretim elemanı sayıları farklı olduğu bölümlerinden mezun olan meslektaşlarımız meslek hayatına başlamaktadır.

YIL **AÇILAN BÖLÜM SAYISI**

1950-1960	1
1960-1970	6
1970-1980	3
1980-1990	1
1990-2000	13
2000 -2006	4
TOPLAM	28

YILLAR **TOPLAM KONTENJAN**

1974-75	372
1984-85	891
1994-95	1200
2004-05	1422
2006-07	1370

Odamıza kayıtlı üyelerin beyanlarına dayalı gerçekleştirilen bir araştırmada mesleğimizdeki istihdam yapısındaki değişimi ortaya koymuştur;

YIL (ÜYE KAYIT TARİHİ)	KAMU		ÖZEL		İŞSİZ		EMEKLİ	
	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%	SAYI	%
1980 ve öncesi	610	38	282	17	319	20	413	25
1990 ve öncesi	1527	38	915	23	1008	25	559	14
2000 ve öncesi	2457	33	2377	31	2071	27	574	9
31.12.2006 öncesi	2775	26,3	2650	25,1	4565	43,2	575	5,4

Tablo bizlere 1980'lerden sonra yaşanan önemli değişimleri ifade etmektedir; kamuda istihdam olanaklarının daralmakta, özel sektör ise genişlemekte ve işsizlik artmaya devam etmektedir. Genç meslektaşlarımızı bekleyen en büyük ve en ürkütücü sorun bütün dünyada artarak gelişen işsizliktir.

YILLAR	KPSS BAŞVURU SAYISI (JEO.MÜH)	T.İŞ KURUMU İŞSİZLİK BAŞVURU SAYISI (JEO.MÜH)
2002	---	220
2003	---	488
2004	---	994
2005	126	603
2006	3724	258

Yukarıdaki işsizlik verilerinin gizli işsizlik olarak tanımlanan meslek dışı çalışmalarını da göz önüne alındığında daha da yüksek olacağını hatırlatmak isteriz.

2005 ve 2006 yıllarında Odamıza üyelik için başvuran meslektaşlarımızdan işsizlik bildiriminde bulunanların oranı % 57'ye ulaşmış durumdadır.

YILLAR	YIL İÇİNDE TOPLAM ÜYE	TOPLAM İŞSİZ BİLDİRİM	%	KADIN İŞSİZ BİLDİRİM	İŞSİZLİK BİLDİRİM İÇİNDEKİ %PAYI	ERKEK İŞSİZ BİLDİRİM	İŞSİZLİK BİLDİRİM İÇİNDEKİ %PAYI
2005	330	185	56	75	40,5	110	59,5
2006	672	383	57	143	37,3	240	62,7

Diğer yandan, AB ve GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması) Sürecinde mesleki uygulamalar göz önüne alındığında yaşanan işsizlik olgusunun daha da derinleşeceği açıktır. Meslek alanımızda yaşanan işsizlik artacak, meslektaşlarımız yabancı şirketlerin taşeronu ya da düşük ücretli mühendisi olarak çalışmak zorunda kalacaklardır. Üniversitemizin büyük bir kısmı bu acımasız rekabetle baş edecek donanımda mühendis yetiştirecek birikim ve olanaklardan yoksundur.

İşsizliğin en aza indirgenmesi için üretken, eşitlikçi ve doğa ile uyumlu, bir toplumsal aklın, bilimin ve teknolojinin yol göstericiliğinde planlaması ve kurulması sanayide teknolojik düzeyin yükselerek mühendis istihdamının artırılması için yatırım ve teşvik politikalarını etkilemek, hem kamusal denetim alanının genişletmek hem de kamusal denetim alanındaki istihdam açığını kapatmak bölgeler arasındaki dengesizliğin ortadan kaldırılmasıyla geri kalmış bölgelerdeki boş kadroların doldurulması koşullarının yaratılmasına katkıda bulunmak ve meslek içi eğitimlerle işsiz mimar ve mühendislerin yeniden yönlendirilmesi gerekmektedir.

Odamız mesleğimizdeki işsizlik olgusunun olumsuz etkilerinin kısa ve uzun vadede yürütülecek çalışmalarla azaltılmasını hedeflemiştir. Genel olarak politik bir sorun olmasına ve politik mücadele gerektirmesine karşın yine de işsizlik olgusuna yönelik başta işsiz üyelerimizle birlikte çalışmalar planlanmaktadır.

21. Çalışma Döneminde bu konuda bir adım atılarak Ankara'daki işsiz üyelerle bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantının en önemli amaçlarından biri de işsizlik (gizli-açık) sorununu tüm boyutlarıyla ele alabilmek ve bu konuda ileride yürütülecek Oda çalışmalarında üyelerimizin karar süreçlerine katılımını sağlamak ve bu çalışmalarda birer özne olarak yer almalarıdır.

2007 yılının işsizlik konusunda başta işsizler olmak üzere tüm üyelerimizin katkılarıyla önemli kazanımlar elde etme dileğiyle..